

UN DOCUMENT INEDIT PRIVIND AJUTORINȚA DE IARNĂ ÎN MOLDOVA ÎN ANUL 1794

de Ioan MURARIU

În Moldova — dar și în celelalte două țări române — perioada feudalismului dezvoltat și târziu se caracterizează, între altele, prin existența unui complicat sistem fiscal. Marele istoric Nicolae Iorga, referindu-se la acest aspect, scria că „numai un om genial sau un nelegiuit era în stare să îndeplinească bine slujba de vistiernic în Țara Românească sau Moldova“¹.

În anul 1760 domnul Moldovei, Ioan Teodor Callimachi (1758—1761) a introdus o nouă dare, numită *ajutorință*.² Dacă la început *ajutorința* era socotită drept un adaos la bir, mai apoi ea a devenit un impozit permanent. Darea era achitată Vistieriei de către contribuabili în funcție de numărul hornurilor (coșurilor) de pe casele, crișmele sau dughețele lor și varia între 3 și 11 lei de contribuabil pe an. Acest impozit era plătit chiar și de boieri și mănăstiri.³

La sfârșitul secolului al XVIII-lea dughețele de același fel plăteau o *ajutorință* la fel de mare, indiferent de numărul coșurilor de fum. Astfel, printr-un hrisov din septembrie 1795 se hotăra ca dughețele de lipscănie să plătească la *slujba ajutorinței* cite 25 lei, brașoveniile și blănăriile cite 20 lei și bogasieriile cite 15 lei; obligația crișmarilor era de 3 lei pe bute, și 60 parale (adică 1,5 lei) de poloboc.⁴ Hrisovul domnului Constantin Ipsilanti din 1 decembrie 1799, dat breslei neguțătorilor păminteni din Iași, prevede aceleași obligații.⁵

Unii mari boieri erau scutiți de această dare. De exemplu, la 8 martie 1799 hatmanul C. Ghica, stăpînul tîrgului Vaslui, a primit de la domnul Alex. I. Callimachi un hrisov care prevedea următoarele, în legătură cu problema ce ne interesează: „adică mesărnița din tîrgu Vasluiului să

1. N. Iorga, *Istoria poporului românesc*, vol. III, București, 1925, p. 103.

2. *Istoria României în date*, Editura enciclopedică română, București, 1971, p. 153.

3. *Istoria României*, Vol. III, Editura Academiei R.P.R., București, 1964, p. 400 și 448.

4. N. Grigoraș, *Unele aspecte privind breslele din orașele moldovenești în sec. XVI—XVIII*, în „Studii“, tomul 22, nr. 6/1969, p. 1122.

5. V. A. Urechiiă, *Istoria românilor*, tomul VII, seria 1774—1800, București, 1894, p. 286—287.

fie lăsată în apărare de banii agiutorinții, și 8 dughene, o crișmă și o pitărie ce are în târgu Vasluiului să nu fie supărat (hatmanul C. Ghica — n.n. I.M.) cu plata banilor agiutorinții sau cu alte dări (...)“.⁶

Următorul stăpîn al târgului Vaslui a fost vornicul Alex. C. Ghica, fiul hatmanului. Un hrisov din 8 martie 1820 dat de domnul Mihail Gr. Șuțu precizează că mesărnîța, 18 dughene și 2 crișme pe care vornicul Alex. C. Ghica le are în Vaslui „să fie scutite de banii agiutorinții și de alte orice dări și angării vor fi asupra altor dugheni ȋri cîrciume“.⁷

Ajutorința se percepea de două ori pe an, de unde și denumirile de *ajutorință de vară* și *ajutorință de iarnă*.⁸

Multe documente privind mărimea *ajutorinței* în Moldova s-au pierdut de-a lungul timpului. Eventualele documente care se mai păstrează prin arhive, cu rare excepții⁹, încă nu au fost publicate de cercetători.

În filiala Bacău a Arhivelor Statului se păstrează un document din decembrie 1794 privind *ajutorința de iarnă*.¹⁰ Documentul ni se pare cu atît mai important, cu cît se referă la toate ținuturile Moldovei.

Suma totală a acestui impozit se ridică atunci la 459.630 lei și era defalcată pe 21 ținuturi, plus orașul Iași (vezi *anexa*). Două categorii de contribuabili — *mazilii și ruptele Cămării* — au fost trecute separat, la sfîrșitul documentului.

Suma de 459.630 lei, adunată din toate ținuturile Moldovei, era, pe vremea aceea, o sumă foarte mare. Ea reprezenta, după calculele noastre, prețul a 45.963 vaci, sau a 229.815 oi, sau a 3.677.040 ocale (4.718 tone) brînză de oi.¹¹ De fapt, cifrele trebuiesc dublate, căci în anul 1794 s-a încasat și o *ajutorință de vară* care va fi fost la fel de mare ca și cea de iarnă din documentul citat.

Această dare, alături de altele, a contribuit mult la sărăcirea micilor contribuabili din satele și orașele Moldovei în perioada feudalismului târziu. Ea a fost desființată în anul 1832, cînd Regulamentul Organic a introdus o singură dare pentru contribuabili, prin aceasta modernizîndu-se sistemul fiscal în Moldova.

6. Gh. Ghibănescu, *Surete și izvoade (Vasluiul)*, vol. XV, Iași, 1926, p. 186—187.

7. *Ibidem*, p. 236—239.

8. N. Grigoraș, *Privilegiile fiscale în Moldova (1741—1821)*, (I), în „Anuarul Instît. de Istorie A. D. Xenopol“ din Iași, Editura Academiei R.S.R., XIV, 1977, p. 45, 49 și 50; vezi și *Istoria R.S.S. Moldovenești*, Editura Cartea Moldovenească, Chișinău, 1967, vol. I, p. 359.

9. S-a publicat, de exemplu, *ajutorința dughenilor din târgul Focșani pentru anii 1828—1829* (vezi *Îndrumător în Arhivele Statului din Iași*, II, Direcția Arhivelor Statului, București, 1956, p. 50).

10. Arh. St. Bacău, *Colecția de documente feudale*, III/78.

11. Ioan Murariu, *Prețurile cu care se vindeau unele mărfuri în Moldova la sfîrșitul sec. al XVIII-lea și începutul sec. al XIX-lea*, în „Carpica“, Muzeul județean de istorie și artă Bacău, VII, 1975, anexa nr. 1.

ANEXA

„Slujba agiu[to]rinții, 1794, decembrie”¹

Ținuturile	Lei
1. SUCEAVA	26.560
2. NEAMȚUL	38.490
3. ROMANUL	19.580
4. BACĂUL	31.600
5. PUTNA	46.200
6. TECUCI	16.520
7. COVURLUI	13.870
8. TUTOVA	17.540
9. VASLUIUL	6.420
10. FĂLCIUL	16.100
11. GRECENII	2.000
12. CODRU	2.427
13. HOTĂRNICENI	2.461
14. LĂPUȘNA, ORHEIU	52.000
25. SOROCA	31.630
16. HERȚA	5.150
17. DOROHOIU	22.600
18. HIRLAUL	14.416
19. CÎRLEGĂTURA	3.900
20. ȚINUTUL EȘII	38.700
21. TÂRG EȘII	21.800
	<u>429.964</u>
22. BOTȘANII	15.716
	<u>445.680</u>
— Mazilii	10.460
— Ruptele Cămării	3.490
	<u>459.630</u>

1. Arh. St. Bacău, *Colecția de documente feudale*, III/78.

EIN UNVERÖFFENTLICHTES DOKUMENT ÜBER DIE
„AJUTORINȚĂ“ — STEUER IM WINTER DES JAHRES 1794
IN DER MOLDAU

— Zusammenfassung —

In der Zeitspanne 1760—1832 kassierte die Schatzkammer der Moldau von der steuerpflichtigen Bevölkerung eine Geldsteuer, die sogenannte „ajutorință“. Diese neue Steuer wurde zur Hälfte im Sommer und zur Hälfte im Winter einkassiert.

Der Autor untersucht ein unveröffentlichtes Dokument, sämtliche Landesteile der Moldau betreffend, aus welchem der genaue Betrag der Winter „ajutorință“ für das Jahr 1794 hervorgeht.

Das Schriftstück wird am Ende dieser Arbeit veröffentlicht. Daraus ist ersichtlich, dass der Betrag der Winter „ajutorință“ für das Jahr 1794 in der Moldau 459.630 Lei betrug. Mit der Bevölkerungszahl der Moldau verglichen, war das eine sehr hohe Summe.